

Povodom Rambujea

Videle smo i šivele ono što nam je u zavet ostavila Kasandra iz Troje: Propao smioni naum da se njihovoj ledenoj studeni suprotstavi slabija toplina. 24. marta je počela vojna intervencija.

Konferenciju u Rambujeu smo javno podržale saopštenjima, a i protestima na ulici, pod sloganom “Bolje pakt nego rat”. Tokom nedelja našeg stajanja, građani su nas podržavali kao nikada ranije. Osetile smo da je u pitanju strah da se pretnje vojnom intervencijom ne obistine. Bili su ljubazniji nego ikada pre, tiši nego uobičajeno, vladao je “muk”, kako kaže Goca, ili Fika: “Na ovim sadašnjim našim protestima, zastražujuće je mirno”...

“Bolje pakt nego rat” – to se ljudima posebno dopalo. Možda iz želje da stave tačku, ili bar dovedu u pitanje zakon taliona na Balkanu “oko za oko, zub za zub, rat za rat”. Neki su bili prosto ushišeni: “Ta parola “Bolje pakt nego rat” je super. Ukoliko su nas uobičajeno obratno, i to je grozno.” Uostalo su nas da je “Bolje rat nego pakt”, taj militaristički slogan proćimao je naše odnose sa drugima, sa samima sobom.

Prilikom jednog od ovih protesta u februaru, naišle su dve šene iz Peći (Ko-

sovo) i kazale: “Imamo nade u sporazum. Mi možemo da živimo zajedno, podržavamo vas.”

Bilo iz nemoći i besa, bilo zbog svrstavanja na stranu jednog militarizma, ovog puta globalnog, par starijih muškaraca čak nam je reklo: “Bolje NATO pakt nego rat.” Valjda iz lažne nade da će NATO doneti mir.

Nakon jednog od protesta, razgovarale smo o konferenciji 17.02.1999. Pozvale smo prijatelje i prijateljice iz drugih grupa, ali odziv je bio vrlo slab (Jelena [anti] iz grupe 484; Mirko Mandrino iz mirovne grupe Most iz Pančeva; Tanja iz grupe Most; Teodora iz Socijaldemokratske omladine; Alain iz Balkan Peace Team-a). To se dešavalo i prilikom naših protesta u znak podrške pregovorima u Rambujeu. Naime, retko su nam se pridruživali aktivisti i aktivistkinje iz drugih grupa. Naravno, naše bliske prijateljice iz Autonomnog šenskog centra su bile sa nama, jedne na druge uvek možemo da

ra-unamo. Nekako su se ostale grupe bavile "mnogo va`nijim stvarima", a mi smo bile vrlo zabrinute zbog te ravnodu{nosti i indolencije. (Mo`da zato {to smo mi, odr`avaju}i stalne kontakte sa prijateljima/prijateljicama iz Pri{tine, imale bolji uvid u situaciju).

Na ve}inu politi-kih partija nismo mogle da ra-unamo: one su se i ovog puta utrkivale u patriotizmu. ^ak je i GSS (Gra|anski savez Srbije) ocenio pregovore kao "-in kapitulacije".

Dakle, te srede, 17.02.1999. smo razgovarale i razmenjivale stavove o dva pitanja za prvi krug radionice:

Da li podr`ava{ pregovore, sa svim nedostacima?

Koji je, po tvom mi{ljenju, najozbiljniji nedostatak?

Podr{ka pregovorima je bila jednostu{na, razlike su neznatne: podr{ka pregovorima kao na-inu da se okon-a oru`ano nasilje, jer umesto pregovora }emo samo imati jo{ ve}e ubijanje i razaranje, pregovori }e omogu}iti proces povratka raseljenih i prognanih, uspostavljanje slobode kretanja; nema drugog na-ina da se do|e do mira sem pregovorima; nadam se da me|unarodna zajednica ne `eli da se ponovi Bosna; podr`avam pregovore jer }e mo`da podsta}i proces demilitarizacije svesti, tj. da se o Kosovu vi{e ne razgovara u kategorijama mitova, teolo{kih sporova i rasnog pitanja, ve} da se postave konkretni i jasni zahtevi, da obe strane daju jasne predloge i da u njima istrajavaju; nadam se da }e se pregovorima do}i do "normalizacije sukoba", i do po~etka ~i{enja "minskih polja u sebi", tj. do otre`njenja... (Mirko, Cica, Goca, Senka, Ra-

da, Marta, [tefi, Melanija, Nata{a}).

"Pregovori imaju puno nedostataka, ali podr`avamo ih, bez obzira na to {to }e biti potpisani pod pritiscima, jer je suprotnost tome bosanski scenario" (Rada). Izme|u ostalih nedostataka, navedeni su I: "ogromne dileme kod mene, mirovnjakinja, izaziva ~injenica {to }e se to primirje (jer smo od mira daleko) posti}i vojnim sredstvima, a zna se da to vodi jo{ `e}oj militarizaciji prostora. NATO ima jasne namere, to je pro{irenje zone uticaja, ustanovljenje novih vojnih baza, ali mo`da i spre~avanje {irenja sukoba. Na`alost, NATO }e do}i na Kosovo, sebe je ve} promovisao kao jedinu planeternu vojnu silu; ova "mirovna misija" mu mo`e pomo}i da povрати ugled u zapadnim zemljama, jer taj ugled opada" (Sta{a). "Mir se ne mo`e o-uvati bez strane vojske, Albanci su se vrlo radikalizovali, a Srbima se ne mo`e verovati" (Jelena). "Najve}i nedostatak je to {to na pregovorima nema predstavnika Crne Gore" (Cica). "Strane trupe su potrebne, bez njih se ne mo`e ni{ta re{iti" (Senka). "NATO ne volim, ali drugih nema" (Teodora). "NATO trupe }e morati da do|u i nametnu sporazum, dobro je da se zaustavi ubijanje, a mislim da }e biti potrebna druga-ija alternativa" (Alen). NATO mora da do|e jer UN nema odgovaraju}e trupe" (Mirko).

Drugi krug razgovora kretao se oko pitanja:

Da li }e Milo{evi} i ovog puta biti "garant mira"?

Koja }e biti cena toga, na unutrašnjem planu?

Slobodan Milo{evi} je za me|unardnu zajednicu uvek do sada bio "garant

ene za mir nato intervencija: stavovi, dileme, akcije...

mira”, “jak ~ovek na Balkanu” (Jelena), ili “jaka li~nost koja uvek pove}ava unutra{nji pritisak, kada dobije podr{kku sveta” (Nata{a), “glavni pregovara~, on sve kontroli{e, jedino na njega mo`emo ra~unati kao na ozbiljnog pregovara~a, ka`u na zapadu” (Sta{a). Saglasile smo se da }e Milo{evi}, ako se potpi{e sporazum, poja~ati pritisak na unutra{njem planu, da je uvek bilo tako, da }e intenzivirati pritisak na Crnu Goru, jer je “rat uslov opstanka Milo{evi}a” (Senka).

O~igledno nismo imale vremena, ali

ni volje da razgovaramo o alternativama, vi{e smo delile zebnje od rezultata pregovora, koji }e biti objavljeni 20 februara. Te subote, 20. februara 1999. po~elo je zapravo odbrojavanje vremena do vojne intervencije, iako je tada nismo nazvale tim imenom, ali smo znale. Znale su i na{e prijateljice sa Kosova, sa kojima smo stalno bile u vezi. i mi i one smo se pla{ile da izgovorimo re~ “rat”, imale smo na umu “Sve {to moraju da znaju, zbi}e se na njihove o-i, a oni ni{ta ne}e videti”.

